

mini entydigt, fordi den rene vare så sjældent findes og slet ikke konsekvent kan forfølges under de samme navne. Hvis man vil favne hele verden, og det vil Mogens Andresen, så bør man nok holde sig til Sachs-Hornbostel. Der kaldes alle læbeblæse-instrumenter trompeter, og man kan vente med at specificere nøjere, indtil modstillingen horn/trompet bliver relevant, typisk den vestlige verdens kultur fra omkring år 1500. En anden grund til, at oldtidsafsnittet ikke virker overbevisende, ligger i pladsproblemet. Kan man overhovedet på 7 – 8 sider sige noget om oldtid i Ægypten, Assyrien, Israel, Grækenland, Romerriget, Mellem- og Nordeuropa samt Asien. Nej, det kan man ikke.

Med Renaissance træder for alvor den suveræne og indlevede musiker Mogens Andresen i eksistens, og fra da af bliver fremstillingen naturligvis langt mere nuanceret og morsom at tilegne sig. Man kan altid diskutere afvejningen af et sådant stof, og Mogens Andresen bringer også oplysninger, der har forbavset mig. Som eksempel kan jeg nævne hans definition af embouchure, der afgrænses til »de læbemuskler, blæsere aktiverer, når de spiller ...«. Andre forfattere taler om en proces, der aktiverer underansigtets muskler, læberne, kæbe og tænder, og det er jo en anderledes kompliceret mekanisme, der fortæller noget om de problemer, musikeren skal løse gennem sin personlige fysiske tilstand, så at sige. Men sammenfattende må man sige, at Mogens Andresens bog yder en god vejledning for koncertgængeren i vor egen tid.

Begge bøger er behæftet med en del trykfejl, og det er ærgerligt. Ellers ligner de kun hinanden i et handy format, et nydeligt ydre og deri, at de er skrevet af kyndige folk. De adskiller sig fra hinanden i hele anlægget og delvis ved en bagved liggende grundholdning. Dette sidste viser sig i en ikke uvæsentlig bemærkning i Mogens Andresens forord, hvor han skriver »... Måske kan vi også lære noget om, hvordan man kan spille den gamle musik, også selv om den bliver spillet på moderne instrumenter«. Som det er fremgået af mine bemærkninger i omtalen af Troels Svendsens bog, finder jeg en sådan indstilling både virkelighedsnær og rig på perspektiver.

Mette Müller

Dorthe Falcon Møller: Fløjte, obo, klarinet og fagot. Træblæsertraditionen i dansk instrumentbygning.

Falcon 1987. 176 sider, ill.

Dorthe Falcon Møllers bog om dansk tilvirkning af træblæseinstrumenter hører som genre til anmelderens yndlingspublikationer. Det er en interessant, velskrevet og underholdende, forholdsvis bred formidling af en videnskabelig undersøgelse. Det særlige ligger i, at en sådan let tilgængelig bog er forsynet med komplet noteapparat, register og udvalgt litteratur. Tilfredsstill-

lende altså, for den der har ærgret sig over Politikens forsyndelse ved udgivelsen af Nils Schiørrings »Musikkens Historie i Danmark«, for nu at nævne noget meget centralt. Der er ingen uoverstigelig kløft mellem humanistisk videnskabelighed og en stor læserkreds – hvis man kan se bort fra økonomisk betingede pladsproblemer. Det har Dorthe Falcon Møller kunnet, bl.a. takket være Statens humanistiske Forskningsråd.

I forhold til D.F.M.s afhandling »Danske Instrumentbyggere 1770 – 1850« (Gad 1983) er der meget nyt at hente i denne special-undersøgelse om træblæsere. Den indledende historiske oversigt bringer os med hensyn til tidsrammen tilbage til de tidligste spor o. 1700, og det store afsnit om Alfred Rosenwald fører vor viden frem til afslutningen o. 1928 på den periode, hvor træblæsere blev tilvirket i Danmark. De mellemliggende kapitler bl.a. om 1800-tallets førende skikkelser, Larshoff, Thorsen og Selboe, uddyber den viden, man har om disse folk. Det sker gennem ret detaljerede biografiske redegørelser med ofte lange citater fra forfatterens kilder. Nyt er også en mere genstandsorienteret behandling af produktet. D.F.M. vedgår på bedste måde, at hun her står i gæld til specialisterne Verner Jensen, Mogens Friis, Otto Himmer og Bent Nielsen. Hendes egen force er stadig arkivalske studier og evnen til at aftvinge de skriftlige kilder en afsløring af det den gang levende, ofte komplicerede liv. Nye er endelig mange af de instrumenter, som gengives på illustrationerne. Det er f.eks. morsomt omsider at få kendskab til en privatejet parallel til den Selboe-fagot, som Musikhistorisk Museum erhvervede i 1983.

Hovedafsnittet handler om Alfred Rosenwald. Hans søn, Børge Rosenwald, døde i 1982 og efterlod sig faderens værksted, instrumentsamling og arkiv. Det meste heraf erhvervedes af Otto Himmer og Mogens Friis, og resultatet af samarbejdet med Dorthe Falcon Møller blev dels en udmærket udstilling (Århus 1987/88 og København 1988), dels en undersøgelse, som ikke blot belyser Rosenwalds liv og virke, men også kaster et sidelys indover firmaet Petersen & Steenstrup, hvor Rosenwald arbejdede til 1899, da han etablerede sig som selvstændig. Dorthe Falcon Møller har hermed udfyldt et savn, der også har været føleligt på Musikhistorisk Museum, som ejer flere instrumenter fra Petersen & Steenstrups virksomhed. Nu ved vi mere om, hvad der dækker sig bag firmaets stempel.

Men ud fra Rosenwalds breve og dagbøger ved vi også nu meget mere om, hvad en ung instrumenthåndværker måtte udholde og præstere i sine udenlandske læreår, og om vilkårene hos den danske arbejdsgiver.

Det er ikke ulejligheden værd at nævne de få spørgsmålstegn, jeg trods alt har til Dorthe Falcon Møller. Der er substans i hendes bog, og der er i fremlæggelsen af hendes emne en særpræget sammenhæng, som måske kan udtrykkes således:

Alfred Rosenwald var sidste led i kæden af danske træblæseinstrumentbyggere. Samtidig var han formentlig den første instrumentbygger med virkelig sans for fagets historiske dimension, og derfor bliver hans egen samling af

arkivalier, instrumenter og værktøj en ikke uvæsentlig kilde for Dorthe Falcon Møller til dokumentationen bagud.

Ringene sluttes således på mere end én måde – vemodigt nok, men med en raffineret pointe.

Mette Müller

Oddvin Mathisen: Bogen om Poul Schierbeck.

Nyt Nordisk Forlag Arnold Busck. København 1988. 449 s., ill.

I 100-året for Poul Schierbecks fødsel foreligger Oddvin Mathisens store Schierbeck-biografi. Dermed har en af de væsentligste danske komponister fra dette århundredes første halvdel fået en fyldig monografisk behandling, og alene af den grund må man hilse fremkomsten af Mathisens bog med glæde. Bogen bygger på årelange studier, der går tilbage til forfatterens specialestudium i musik ved Københavns Universitet, fuldført i 1972, og som har været næret gennem forfatterens kontakt med Schierbecks enke, Sylvia Schierbeck, indtil hun døde i 1977. Som der redegøres for det i bogens forord (s. 9), har hun allerede i forbindelse med specialestudiet stillet et materiale af scrap-bøger, avisudklip, Koda-liste og koncertprogrammer til forfatterens rådighed og dertil senere ladet sig interviewe på bånd. Ud over det materiale, der herved har været til rådighed, har forfatteren udnyttet den store samling af Poul Schierbecks manuskripter, breve m.v., som ligger på Det kgl. Bibliotek, inventeret i bogen (s. 349 f.) og mere udførligt i den utrykte specialeafhandling, der i øvrigt også på andre punkter giver mere udførlige henvisninger end bogen. Det dokumentariske grundlag for Oddvin Mathisens skildring er hermed så solidt, som det vel overhovedet kan være, og forfatterens store fortrolighed med materialet skinner igennem overalt.

Det må nævnes, at man ikke helt kan frigøre sig fra fornemmelsen af, at kontakten med Sylvia Schierbeck og det løfte, som forfatteren iflg. forordet i sin tid har givet hende og nu indfriet med bogen, frivilligt eller ufrivilligt har bundet ham til et bestemt perspektiv. Naturligvis er det i forehavender som Oddvin Mathisens af vital betydning at udnytte, at der endnu lever mennesker, der har været helt tæt på, men det stiller skærpede og helt specielle krav til den kritiske distance. Hos Mathisen kan man synes, at fru Sylvia spiller for stor en rolle og at en knivskarp sondring mellem væsentligt og uvæsentligt i fremlæggelsen af materialet har været sløvet af denne relation. Bortset fra de komplikationer, der kan ligge i den personlige nærhed til genstanden, så er komponistmonografien også rent principielt en metodisk vanskelig genre, en genre der kræver nøje afvejninger af forholdet mellem *vita* og værk, af deres indbyrdes sammenhæng og af det samspil, de har med deres tid og baggrund, alt sammen naturligvis set i forhold til, hvad kildematerialet kan bringes til at sige noget om. Den biografiske indfaldsvinkel byder sig til med alt, hvad den slæber med af psykologiserende faldgruber. Komponist-